

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(6)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 472 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni	14
Arolov Davronjon Davlataliyevich	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati	43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari	54
Nusratova Mexriniso Baxshilloevna	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi	70
Qurbonova Sevara Suyunovna	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari	74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
Saidova Feruza Akramovna	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
Toxirova Dilshoda Inom qizi	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash	92
Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
Xaydarova Go‘zalxon	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati...	196
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах	213
<i>Рустамова Ферузaxon Махмуджановна</i>	

Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications.....	218
<i>Allamurodov Elyor Tursun ugli</i>	
Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini.....	223
<i>Dilrabo Jumanova</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar	227
<i>Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li</i>	
Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar	232
<i>Ravshanov Sanjar Tolibjonovich</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati...	235
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi.....	239
<i>Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi</i>	
Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ...	244
<i>Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich</i>	
Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar	247
<i>Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi</i>	
Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools.....	250
<i>Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna</i>	
Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari	255
<i>Berdiyeva Dilnoza A'zamovna</i>	
Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv	258
<i>Charos Axmadova</i>	
STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish	262
<i>Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich</i>	
Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi	267
<i>Djalalov Baxromjan Begmurzayevich</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar	272
<i>Erimmetova Nafisa Bahromovna</i>	
Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari	279
<i>Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi</i>	
Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish tehnologiyalari.....	283
<i>Karimov Jaxongir Abdunabiyevich</i>	
Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili.....	287
<i>Madaminova Shaxodat Shomurotovna</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari.....	293
<i>Mahmudova Maftuna Aktam qizi</i>	
Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study	297
<i>Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li</i>	
Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi.....	301
<i>Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza</i>	
Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari.....	305
<i>Muxitdin Nazarov</i>	
10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ...	310
<i>Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya.....	314
<i>Qurbonova Gulmira Alisher qizi</i>	

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish	318
Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
To'g'izboev Faxriddin Ulashovich	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
Turabova Lobar Xusen qizi	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi	339
Usmonova Xusnora Ergashovna	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish.....	344
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
Axmedov Gayratjon Kosimovich	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
Бабаджанова Гулчехра	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
Габдульманова Ильнура Минисламовна	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida	362
Ergashova Dilafro'z	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari	365
Hayitova Sarvinov Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project).....	368
Khurshida Kuchkarova	
O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari.....	373
Ibodova Gulimehr Inoyat qizi	
Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers.....	378
Mirzayeva Gulshan Azamatovna	
Musiqqa ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	382
Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi	
The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English.....	386
Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi	
Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari.....	390
Najimova Muhabbat	
Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori	393
Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi	
Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari.....	398
Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna	
Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik rehabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	401
Yuldasheva Saodat Utkurovna	
Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari.....	406
Akbarova Feruza Uktamjonovna	

Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyfsini joriy etish	410
Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi	
Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari	416
Kushimova Mahbuba Janibekovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari.....	420
Mirzayeva Umidaxon Inamovna	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi.....	423
Omanqulova Shohida Nematillo qizi	
Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari.....	426
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons	431
S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko	
Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetensiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv.....	438
Suvankulova Malika Baxtiyor qizi	
"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida	444
Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati.....	447
Ziyatov Muhammad Namazovich	
Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию	451
Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи	
Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	455
Sodiqova Nurgul Tursunboyevna	
Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari.....	459
Berdiyev Sherzod Ochilovich	
Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida	462
Ochilova M. P.	
Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan	468
Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li	

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI INKLYUZIV TA'LIMGGA TAYYORLASHDA PEDAGOGIK SHART-SHAROITLAR VA TAMOYILLAR TIZIMI

Omanqulova Shohida Nematillo qizi

Samarqand davlat pedagogika instituti dotsenti (PhD)

Annotatsiya: Maqolada bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari hamda didaktik tamoyillari tahlil qilingan. Inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy asoslari, raqamli ta'lim muhitining imkoniyatlari, maxsus ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan o'quvchilar bilan ishlashda pedagogning kasbiy tayyorgarligi va zamonaviy yondashuvlar yoritilgan. Shuningdek, inklyuziv ta'limning e'tirof etilishi, ochiqligi, moslashuvchanligi, kompleks yondashuv va malakaviylik tamoyillarining mazmuni ochib berilgan.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, bo'lajak o'qituvchi, inklyuziv kompetensiya, pedagogik shart-sharoitlar, didaktik tamoyillar, raqamli ta'lim muhiti, accessibility, assistiv texnologiyalar, adaptiv ta'lim.

Abstract: The article analyzes the pedagogical conditions and didactic principles of preparing future teachers for inclusive education. It highlights the theoretical foundations of developing inclusive competencies, the potential of the digital learning environment, the professional readiness of educators, and modern approaches to working with students with special educational needs. Furthermore, the substance of inclusive education principles—such as recognition, openness, flexibility, integrated approach, and professional qualification—is thoroughly expounded.

Key words: inclusive education, future teacher, inclusive competence, pedagogical conditions, didactic principles, digital learning environment, accessibility, assistive technologies, adaptive learning.

Аннотация: В статье анализируются педагогические условия и дидактические принципы подготовки будущих учителей к инклюзивному образованию. Освещены теоретические основы развития инклюзивных компетенций, возможности цифровой образовательной среды, профессиональная готовность педагога и современные подходы к работе с учащимися с особыми образовательными потребностями. Также раскрыто содержание таких принципов инклюзивного образования, как признание, открытость, гибкость, комплексный подход и квалификационная компетентность.

Ключевые слова: инклюзивное образование, будущий учитель, инклюзивная компетенция, педагогические условия, дидактические принципы, цифровая образовательная среда, доступность (accessibility), ассистивные технологии, адаптивное обучение.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida inklyuziv ta'limni rivojlantirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Inklyuziv ta'lim barcha ta'lim oluvchilarning, jumladan, alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning ham sifatli ta'lim olish huquqini ta'minlashga qaratilgan pedagogik tizimdir ^[4]. Ushbu jarayonning muvaffaqiyati ko'p jihatdan pedagoglarning kasbiy tayyorgarligi va inklyuziv kompetensiyalariga bog'liq hisoblanadi.

Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlash zamonaviy pedagogik ta'limning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib, u pedagoglarda maxsus pedagogik bilimlar, tolerantlik, empatiya, differensial yondashuv hamda assistiv texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishni nazarda tutadi ^[5].

Ayniqsa, raqamli ta'lim muhitining keng rivojlanishi pedagoglarni yangi kompetensiyalar bilan qurollantirish zaruratini yuzaga keltirmoqda ^[6]. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak o'qituvchilarning inklyuziv kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar va didaktik tamoyillar tizimini ilmiy asosda o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bo'lajak o'qituvchilarning inklyuziv kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim pedagogik shartlaridan biri inklyuziv qadriyatlar va ijobiy motivatsion muhitni shakllantirish hisoblanadi. Pedagogning alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga nisbatan insonparvarlik, bag'rikenglik va kasbiy mas'uliyat asosidagi munosabati uning kelgusidagi faoliyati samaradorligini belgilaydi [7].

Ikkinchi muhim shart – maxsus pedagogik bilimlarni shakllantirishdir. Bu jarayonda korreksion pedagogika, tiflopedagogika, surdopedagogika, logopediya va inklyuziv psixologiya asoslarini o'rgatish muhim o'rin tutadi. Chunki imkoniyati cheklangan bolalarning rivojlanish xususiyatlarini bilmagan pedagog inklyuziv ta'limni samarali tashkil eta olmaydi [8].

Inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishda amaliy yo'naltirilgan ta'lim muhiti ham alohida ahamiyatga ega. Pedagogik amaliyotlar, treninglar, simulyatsion mashg'ulotlar va case-study texnologiyalari bo'lajak o'qituvchilarda real pedagogik vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi [9].

Raqamli ta'lim muhiti bilan bog'liq pedagogik shart-sharoitlar ham muhim hisoblanadi. Xususan, elektron platformalarning accessibility talablariga javob berishi, screen reader dasturlari bilan mosligi, subtitrlar, audio tavsiflar, Brayl interfeyslari va multimodal resurslarning mavjudligi ta'lim jarayonining inklyuzivligini ta'minlaydi [6]. Inklyuziv ta'limni rivojlantirish masalalari xalqaro va milliy miqyosda keng o'rganilgan. Xususan, UNESCO tomonidan qabul qilingan Salamanca deklaratsiyasida barcha bolalarning teng ta'lim olish huquqi e'tirof etilib, inklyuziv ta'limning asosiy tamoyillari belgilab berilgan [2].

UNICEF tomonidan tayyorlangan hujjatlarda esa nogironligi bo'lgan shaxslarning ta'lim olish huquqlarini ta'minlash hamda inklyuziv ta'lim muhitini yaratish masalalari yoritilgan [3].

O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha qator normativ-huquqiy hujjatlar va konseptual dasturlar qabul qilingan bo'lib, ularda alohida ta'lim ehtiyojiga ega bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratish vazifalari belgilangan [1].

N.B. Goipova inklyuziv ta'lim va gospital pedagogika masalalarini tadqiq etib, pedagoglarning maxsus tayyorgarligi inklyuziv ta'lim samaradorligini ta'minlovchi muhim omil ekanligini ta'kidlaydi [4].

Pedagogik kompetentlik va innovatsion yondashuvlar masalalari A. Xoliqov, N.N. Xasanova hamda J. Yuldashevlarining ilmiy ishlarida yoritilgan bo'lib, ularda zamonaviy pedagogning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish zarurligi asoslangan [5; 6; 7].

O'.M. Asqarova, M. Xayitboyev va M.S. Nishonov pedagogik faoliyatning nazariy asoslarini ochib bergan bo'lsa [8], Sh.U. Norova shaxs rivojlanish bosqichlarining pedagogik ahamiyatini tahlil qilgan [9].

U. Baliyev esa talabalarning shaxsiy rivojlanishida ma'naviy-axloqiy tarbiyaning o'rnini yoritib bergan [10].

Tahlil qilingan manbalar inklyuziv ta'limning nazariy va amaliy asoslari yetarlicha o'rganilganligini ko'rsatib beradi, bo'lajak o'qituvchilarning inklyuziv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari va didaktik tamoyillarini raqamli ta'lim muhiti bilan integratsiyalash masalalari qo'shimcha ilmiy tadqiqotlarni talab etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bo'lajak o'qituvchilarning inklyuziv kompetensiyalarini rivojlantirishni tadqiq etishda inklyuziv ta'limning quyidagi asosiy tamoyillariga tayanildi:

- Inklyuziv ta'limning e'tirof etilishi tamoyili.** Mazkur tamoyil har bir shaxsning sifatli ta'lim olish huquqini tan olish va qo'llab-quvvatlashni nazarda tutadi. 1990-yillardan boshlab xalqaro miqyosda qabul qilingan deklaratsiyalar va konvensiyalar inklyuziv ta'lim g'oyasining rivojlanishiga asos bo'ldi [2].
- Inklyuziv ta'limning barcha uchun ochiqligi tamoyili.** Ushbu tamoyil ta'limning hududiy, ijtimoiy va jismoniy imkoniyatlardan qat'i nazar barcha uchun teng bo'lishini nazarda tutadi. Ayniqsa, qishloq hududlarida yashovchi hamda alohida ehtiyojli bolalar uchun ta'lim xizmatlarining ochiqligini ta'minlash dolzarb masalalardan biridir [4].
- Bog'lanish va qulay muhit yaratish tamoyili.** Mazkur tamoyil ta'lim muassasalarida jismoniy hamda raqamli infratuzilmaning barcha o'quvchilar ehtiyojlariga moslashtirilishini talab qiladi. Panduslar, maxsus texnik vositalar, adaptiv dasturlar va universal dizayn asosidagi raqamli platformalar inklyuziv ta'lim samaradorligini oshiradi [6].
- Markazlashtirilmagan boshqaruv tamoyili.** Inklyuziv ta'limni tashkil etishda hududiy ehtiyojlar va mahalliy sharoitlarni hisobga olish muhimdir. Ushbu tamoyil ta'lim xizmatlarini mahalliy darajada moslashtirish hamda pedagoglarning moslashuvchan faoliyat yuritish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi [3].
- Kompleks yondashuv tamoyili.** Kompleks yondashuv tamoyiliga ko'ra, o'quvchi faqat mavjud nuqsoni nuqtai nazaridan emas, balki shaxs sifatida har tomonlama rivojlantirilishi lozim. Shu sababli pedagog, psixolog, defektolog va ota-onalar hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi [4].

6. **Moslashuvchanlik tamoyili.** Ushbu tamoyil ta'lim dasturlari, metodlari va resurslarini o'quvchilarning individual imkoniyatlariga moslashtirishni talab qiladi. Adaptiv platformalar, individual ta'lim marshrutlari va differensial yondashuv inklyuziv ta'limning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi ^[6].
7. **Malakaviylik tamoyili.** Inklyuziv ta'lim samaradorligi pedagoglarning kasbiy tayyorgarligi bilan bevosita bog'liqdir. Shu sababli bo'lajak o'qituvchilar maxsus pedagogika, raqamli texnologiyalar va assistiv vositalardan foydalanish bo'yicha muntazam ravishda malaka oshirib borishlari zarur ^[10].

TAHLIL VA NATIJALAR

Inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantiruvchi omillar tahlili shuni ko'rsatadiki, ularning shakllanishiga ta'lim-tarbiya jarayoni, ijtimoiy-madaniy muhit, shaxs faolligi, reflektiv rivojlanish va individual-psixologik xususiyatlar bevosita ta'sir ko'rsatadi ^[1].

Ayniqsa, pedagogik oliy ta'lim muassasalarida turli imkoniyatlarga ega talabalar bilan birgalikda ta'lim olish bo'lajak o'qituvchilarda empatiya, bag'rikenglik va hamkorlik kompetensiyalarining shakllanishiga xizmat qiladi. Bunday muhit inklyuziv ta'lim falsafasining amaliy ko'rinishi sifatida namoyon bo'ladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishda maxsus pedagogik bilimlar, amaliy tayyorgarlik, raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalari hamda inklyuziv qadriyatlarining uyg'un rivojlanishi muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, assistiv texnologiyalar, adaptiv platformalar va universal dizayn tamoyillariga asoslangan ta'lim muhiti bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlash murakkab va ko'p qirrali pedagogik jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayonning samaradorligi inklyuziv qadriyatlarga asoslangan pedagogik muhitni yaratish, maxsus pedagogik bilimlarni shakllantirish, amaliy faoliyatni kuchaytirish va raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanishga bog'liq.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, inklyuziv ta'limning e'tirof etilishi, ochiqligi, bog'lanish va qulay muhit yaratish, markazlashtirilmagan boshqaruv, kompleks yondashuv, moslashuvchanlik hamda malakaviylik tamoyillari bo'lajak o'qituvchilarning inklyuziv kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asosini tashkil etadi.

Shuningdek, raqamli ta'lim muhitida assistiv texnologiyalar, adaptiv platformalar va universal dizayn tamoyillaridan foydalanish inklyuziv ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli pedagogik oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash tizimini mazkur tamoyillar asosida takomillashtirish zarur.

Takliflar:

- pedagogik ta'lim dasturlariga inklyuziv ta'lim va assistiv texnologiyalar bo'yicha maxsus modullarni kiritish;
- amaliy mashg'ulotlar va pedagogik amaliyotlarda inklyuziv ta'lim elementlari ulushini oshirish;
- bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli inklyuziv resurslardan foydalanish bo'yicha treninglar tashkil etish;
- oliy ta'lim muassasalarida inklyuziv ta'lim muhitini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining inklyuziv ta'limni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlari va konseptual dasturlari.
2. UNESCO. The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education. - Salamanca, 1994.
3. UNICEF. Inclusive Education: Understanding Article 24 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. - New York, 2017.
4. Goipova N.B. Inklyuziv ta'lim. Gosital pedagogika. - Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2024.
5. Xoliqov A. Pedagogik kompetentlik va innovatsion yondashuvlar. - T.: O'qituvchi, 2020.
6. Xasanova N.N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar - yangi usullar, innovatsiyalar va ularni tatbiq etish // Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi.
7. Yuldashev J. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. - T.: Voris, 2020.
8. Asqarova O'.M., Xayitboyev M., Nishonov M.S. Pedagogika: darslik. - T.: Talqin, 2008. - 288 b.
9. Norova Sh.U. O'quvchilar shaxsining rivojlanish bosqichlari // Kasb-hunar ta'limi. - 2005. - № 2. - B. 6-7.
10. Baliyev U. Talabalarning shaxsiy rivojlanishida ma'naviy-axloqiy tarbiyaning ahamiyati // O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti xabarlari. - 2025. - № 4(35). - B. 84-85.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.